

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій
Кафедра германської філології

РЕКОМЕНДАЦІЇ

щодо атестації здобувачів освітнього ступеня «магістр»
зі спеціальності 035 «Філологія»
за освітньо-професійною програмою 035.041
«Германські мови та літератури (переклад включно),
перша – англійська»

Суми 2023

1. Організація державної атестації

Атестація здобувачів вищої освіти Сумського державного університету за спеціальністю 035 «Філологія» за освітньо-професійною програмою 035.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська» проводиться у відповідності до стандарту вищої освіти України зі спеціальності 035 «Філологія» галузі знань 03 «Гуманітарні науки» для другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Атестація проходить у формі захисту кваліфікаційної роботи магістра в режимі он-лайн-конференції за участі членів екзаменаційної комісії, викладачів кафедри, студентів групи та проводиться з метою встановлення рівня засвоєння студентами знань, умінь та практичних навичок, необхідних для перекладача з двох іноземних мов (англійської та німецької).

Захист кваліфікаційної роботи магістра відтворює форми та методи роботи під час всього терміну навчання, носить творчий характер, відповідає вимогам освітньо-професійної програми та вимогам системи забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти СумДУ.

2. Вимоги до знань та умінь магістра за спеціальністю 035 «Філологія»

Передбачається, що здобувач вищої освіти за спеціальністю 035 «Філологія» повинен мати здатність розв'язувати складні задачі й проблеми в галузі лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог. До того ж, він повинен мати достатній рівень сформованості:

1) загальних компетентностей:

- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- здатність бути критичним і самокритичним;
- здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел;
- уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- здатність працювати в команді та автономно;
- здатність спілкуватися іноземною мовою;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
- здатність до адаптації та дії в новій ситуації;
- здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);
- здатність проведення досліджень на належному рівні;
- здатність генерувати нові ідеї (креативність);

2) фахових компетентностей:

- здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах;
- здатність осмислювати літературу як полісистему, розуміти еволюційний шлях розвитку вітчизняного і світового літературознавства;
- здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки;
- здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів;
- усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень та/або інноваційних розробок у галузі філології, презентації їх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій;

- здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань;
- здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень;
- усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату.

Нормативний зміст підготовки «магістра» за спеціальністю 035 «Філологія» передбачає такі програмні результати навчання, як уміння:

- оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення;
- упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами;
- застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі;
- оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування;
- знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня;
- застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації;
- аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці;
- оцінювати історичні надбання та новітні досягнення літературознавства;
- характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації;
- збирати й систематизувати мовні, літературні, фольклорні факти, інтерпретувати й перекладати тексти різних стилів і жанрів (залежно від обраної спеціалізації);
- здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних;
- дотримуватися правил академічної доброчесності.

Програмні результати навчання за освітньою програмою 035.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська» полягають у вмінні здобувачів вищої освіти:

- доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцям, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються;
- створювати, аналізувати й редагувати тексти різних стилів та жанрів;
- обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу;
- використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв’язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог;
- планувати, організовувати, здійснювати і презентувати дослідження та/або інноваційні розробки в конкретній філологічній галузі.

3. Загальна характеристика та основні вимоги до захисту кваліфікаційної роботи магістра (за спеціальністю 035 «Філологія»)

3.1. Керівництво виконанням магістерської роботи та її рецензування

Керівництво магістерськими роботами доручають кваліфікованим викладачам кафедри, призначення наукових керівників дипломних робіт затверджуються наказом ректора університету. Обов'язки наукового керівника магістерської роботи:

1. надавати допомогу у виборі теми, розробленні плану (змісту) роботи, доборі літератури, виборі методів дослідження тощо; аналізувати зміст роботи;

2. визначати поетапні терміни виконання роботи;

3. контролювати виконання роботи;

4. доповідати на засіданні кафедри про виконання та завершення роботи;

5. надати письмовий відгук на магістерську роботу або відгук в електронному вигляді, затверджений електронним ключем в установленному порядку, в якому зокрема підкреслюється актуальність теми, ступінь наукового та практичного значення праці, уміння використовувати джерела інформації, зокрема літературу, ступінь володіння методами дослідження, логічність, послідовність, аргументованість, літературну грамотність викладення матеріалу. висновок про те, якою мірою робота відповідає вимогам, що висуваються до таких праць. Ступінь самостійності у виконанні магістерської роботи підтверджується висновками перевірки на плагіат. Висновок із примітками, зауваженнями та оцінкою за національною шкалою: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» та шкалою ЄКТС науковим керівником, після чого завідувач кафедри своїм підписом надає допуск студента до захисту магістерської роботи (затверджується електронним ключем в установленному порядку).

Рецензування магістерських робіт доручають висококваліфікованим спеціалістам виробничих, наукових та проектних організацій, працівникам і викладачам вищих навчальних закладів, список затверджується наказом ректора університету.

Завдання рецензента – визначити якість магістерської роботи, проаналізувати її, керуючись принциповими міркуваннями, що усувають будь-яку суб'єктивну думку, допомогти екзаменаційній комісії всебічно й об'єктивно оцінити магістерську роботу щодо її наукового рівня.

У висновках рецензент обов'язково оцінює магістерську роботу за національною шкалою: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» та шкалою ЄКТС. Оцінка «незадовільно» не є підставою для відхилення магістерської роботи від її захисту. Рецензію складають в одному примірнику. Її підписує особисто рецензент, зазначивши свої ініціали, прізвище, посаду, науковий ступінь, вчене звання, почесні звання та дату. Підпис рецензента засвідчують в установі, в якій він працює.

3.2. Тематика кваліфікаційних робіт магістра

Теми кваліфікаційних робіт магістрів на кожний навчальний рік складаються у відповідності до орієнтовної тематики кафедри германської філології.

Тема кваліфікаційної роботи повинна:

- 1) мати перекладознавчу спрямованість;
- 2) відображати поставлену мету дослідження;
- 3) логічно окреслювати межі пропонованого дослідження;
- 4) бути стисло та чітко сформульованою.

Теми кваліфікаційних робіт затверджуються наказом ректора.

№ п/п	Орієнтовні теми випускних кваліфікаційних робіт магістра
1	2
1.	Англомовні прислів'я, приказки та особливості їх перекладу / English Proverbs, Adages and Peculiarities of their Translation.
2.	Англомовний пенітенціарний дискурс: лінгвістичний та перекладацький вимір / English Language Penitentiary Discourse: Linguistic and Translational Dimension
3.	Англомовний художній дискурс: лінгвосинергетичні та перекладацькі аспекти / English Language Artistic Discourse: Linguosynergetic and Translational Aspects
4.	Використання програмних засобів корпусної лінгвістики у перекладі офіційної документації / Application of Corpus Linguistics Software in Translation of Official Documents
5.	Засоби репрезентації невербальної комунікації у інтернет-спілкуванні: перекладацький аспект Means of Representation of Non-verbal Communication in Internet Communication: Translational Aspect
6.	Комунікативно-прагматичні аспекти усного перекладу / Communicative and Pragmatic Aspects of Oral Translation
7.	Комунікація в соцмережах: мовний та перекладацький аспекти / Communication in Social Nets: Linguistic and Translation Aspects
8.	Лексико-стилістичні особливості роману Дж. Оруела 1984: перекладацький аспект / Lexical and Stylistic Peculiarities of George Orwell's Novel "1984": Translation Aspect
9.	Місія та візія бренду в контексті сталого розвитку: лінгвістичні та перекладацькі аспекти / Brand Mission and Vision in the Context of Sustainable Development: Linguistic and Translational Aspects
10.	Наймінг англомовних брендів: аспект перекладу / Naming of English Brands: Translation Aspect
11.	Оказіональні новотвори як спосіб перекладу сучасної англомовної романтичної прози (на матеріалі романів Ніколаса Спаркса та Джоджо Мойєс) / Occasionalisms as a Way of Translating Contemporary English Romance Novels (based on the novels by Nicholas Sparks and Jojo Moyes)
12.	Оніми в англомовному кінематографічному дискурсі: перекладацький аспект / Onomastic Vocabulary in English Cinema Discourse: Translation Aspect
13.	Особливості використання лінгвістичних комп'ютерних інтелектуальних систем у перекладознавстві / Peculiarities of Using Linguistic Computer Intelligent Systems in Translation Studies
14.	Особливості перекладу абревіатур в англомовній політичній термінології / The Translation Specificity of Abbreviations in English Language Political Terminology
15.	Особливості перекладу гумору в англомовному кінодискурсі (на матеріалі американського телесеріалу "Friends") / Peculiarities of Translation of Humour in English-language Film Discourse (based on the American TV series "Friends")
16.	Особливості перекладу описів персонажів у гумористичних фентезійних романах Террі Пратчетта (на матеріалі перекладів М. Госовської, Ю. Прокопєць, О. Михельсона) / Translation of Character Descriptions in Terry Pratchett's Humorous Fantasy Novels (based on translations by M. Hosovska, Yu. Prokopets, O. Mykhelson).
17.	Особливості перекладу політичних евфемізмів / Translation Features of Political Euphemisms
18.	Особливості перекладу українською реалій расової сегрегації на матеріалі англомовного художнього дискурсу / Translation Specifics of Racial Segregation Realia into Ukrainian on the Material of English Fictional Discourse
19.	Передача засобів вираження маніпулятивного впливу в перекладі медіатекстів / Rendering the Means to Express the Manipulative Influence in Media Texts Translation
20.	Переклад англомовних інтернет-мемів в політичному дискурсі / Translation of English Internet Memes in Political Discourse

21.	Переклад емотивно-експресивної лексики в кінофільмі «Я – панда» / “Turning red” (на основі дубляжу студіями LeDoyen і DniproFilm) / Translation of the Emotive and Expressive Vocabulary in the Movie <i>Turning Red</i> (based on dubbing by <i>LeDoyen</i> and <i>DniproFilm</i> studios)
22.	Представлення українського військового соціолекту в англійськомедійному просторі: перекладацький аспект / Representation of the Ukrainian Military Sociolect in the English-language Media Space: Translation Aspect
23.	Соціолінгвальні та перекладацькі аспекти вживання сленгу у англійських текстах пісень / Sociolinguistic and Translational Aspects of the Use of Slang in English Language Lyrics.
24.	Специфіка перекладу лінгвальних засобів створення ефекту об'єктивності в публіцистичному дискурсі (на матеріалі текстів про коронавірус) / The Translation Specificity of Linguistic Means of Creating the Objectivity Effect in Publicistic Discourse (on the material of texts about the Coronavirus)
25.	Сучасні неологізми англійської мови в аспекті перекладу (газетного, інтернет та політичного дискурсу) / Modern English Language Neologisms in the Aspect of Translation (newspaper, internet and political discourse)
26.	Фемінітиви-неологізми та їхні гендерно-нейтральні еквіваленти в сучасній англійській мові: перекладацький аспект / Feminines-neologisms and their Gender-neutral Equivalents in Modern English: Translational Aspect
27.	Функціонування неологізмів у сучасних медіа та інтернет ресурсах / Functioning of Neologisms in Modern Media and Internet Resources

3.3. Вимоги до структури та змісту кваліфікаційної роботи

Кваліфікаційна робота магістра – самостійна письмова наукова робота, яка присвячується одній із актуальних мовознавчих, літературознавчих і перекладознавчих проблем і за змістом відповідає тематиці наукових досліджень, які проводяться профілюючою кафедрою.

Кваліфікаційна робота магістра як різновид науково-дослідних робіт визначає рівень теоретичної підготовки випускника, його готовність до самостійної роботи за фахом, здатність до наукових досліджень.

Кваліфікаційна робота магістра повинна містити принципово новий матеріал або узагальнення вже відомих положень з інших наукових позицій чи у зовсім іншому аспекті, загальні та спеціальні методи наукового пізнання, правомірність використання яких усебічно обґрунтовується у кожному конкретному випадку їх використання. У роботі необхідно наводити вагомі й переконливі докази на користь обраної концепції.

Кваліфікаційну роботу магістра виконують **державною** мовою.

Обсяг роботи становить 2,5–3 друк. арк. (60–80 сторінок машинописного тексту, формат паперу – А4) **без урахування** додатків та резюме. Робота подається до захисту в електронному вигляді.

Структура кваліфікаційної роботи повинна мати такі елементи:

- 1) титульний аркуш;
- 2) зміст;
- 3) перелік умовних позначень (за необхідності);
- 4) вступ;
- 5) основну частину;
- 6) висновки;
- 7) список використаних джерел (зокрема список довідкових джерел та список ілюстративних джерел; список використаних джерел повинен налічувати не менше ніж **50 позицій** наукової та навчально-методичної літератури, не менше ніж **10** – довідкових джерел та **20** – джерел ілюстративного матеріалу. **30 % обсягів** наукової та навчально-методичної літератури повинні становити праці **зарубіжних авторів** (крім авторів СНД));
- 8) резюме (резюме виконують тією іноземною мовою, на матеріалі якої написана кваліфікаційна робота. Обсяг резюме – 6 повних сторінок);

9) додатки (за необхідності: схеми, таблиці, глосарії тощо).

До магістерської роботи додається Анотація трьома мовами для розташування роботи в університетському репозитарії.

3.4. Умови проведення захисту кваліфікаційної роботи магістра

Не пізніше ніж **за два тижні** до захисту студент подає **на кафедру** для реєстрації, одержання допуску до захисту та проходження процедури технічного нормоконтролю:

1) повністю оформлений відповідно до чинних вимог електронний примірник кваліфікаційної роботи;

2) письмовий (або електронний варіант, затверджений електронним ключем у відповідному порядку) **відгук** наукового керівника (за встановленою формою);

3) письмову **рецензію** на роботу із зазначенням оцінки, на яку заслуговує науково-дослідна робота (за встановленою формою)

Рецензії та відгуки мають табличну форму з переліком основних критеріїв щодо оцінювання готовності роботи до захисту

Перед поданням кінцевого варіанта роботи науковому керівникові, рецензентові та на кафедру настійно рекомендують здійснити **перевірку унікальності тексту**. Академічна відповідальність за порушення норм та принципів академічної доброчесності учасниками освітнього процесу регламентована Законом України «Про освіту», (ст. 42), Кодексом академічної доброчесності Сумського державного університету (п. 5) та Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у Сумському державному університеті (п. 4).

Заздалегідь до захисту студент повинен також подбати про апробацію результатів свого дослідження, яку підтверджує у вступі до дипломної роботи (друковані статті, тези, програми конференцій за темою роботи, у яких автор брав участь; для захисту кваліфікаційних робіт наявність публікацій у фахових виданнях за темою роботи є обов'язковою.

Передача кваліфікаційних робіт магістрів на кафедру підтверджується наявністю електронного варіанту роботи, підтвердженого електронними підписами здобувача, наукового керівника, завідувача кафедри, який повинен завантажуватися та зберігатися протягом установленого періоду на кафедральному гугл-диску.

Захист проводиться екзаменаційною комісією у складі: голови, секретаря та членів ЕК, завідувача кафедри германської філології, в присутності викладачів кафедри, аспірантів, студентів в режимі онлайн конференції або за особистої присутності здобувача та усі членів комісії.

Під час захисту студент повідомляє тему, мету, план роботи і зупиняється на її змісті. Особлива увага при цьому звертається на дослідницьке завдання, рекомендації з аспектів перекладознавства. Вступне слово необхідно підготувати заздалегідь у формі виступу, у якому доцільно стисло та змістовно висвітлити такі питання: обґрунтування актуальності теми дослідження; мета, завдання, об'єкт, предмет дослідження; що вдалося встановити, виявити, довести; якими методами це досягнуто; елементи новизни в теоретичних положеннях та практичних рекомендаціях; із якими труднощами довелось зіткнутися в процесі дослідження; які положення не знайшли підтвердження. Доповідь студента не повинна перевищувати 10–15 хвилин. Для кращого сприймання присутніми матеріалу бажано підготувати презентацію (*PowerPoint, Prezi* тощо) або роздатковий матеріал. В процесі захисту роботи студенти демонструють уміння самостійно осмислювати наукові джерела, займатися творчим пошуком, здійснювати лінгвістичний аналіз, будувати логічні висновки.

Студент відповідає на питання присутніх та рецензентів. Оцінка обговорюється членами ЕК. Оцінку обговорюють та виставляють в режимі онлайн конференції члени екзаменаційної комісії. Після обговорення кваліфікаційних робіт магістрів членами ЕК голова або секретар екзаменаційної комісії повідомляє про рішення комісії і оголошує оцінки робіт здобувачам і усім присутнім.

Підсумкове оцінювання кваліфікаційних робіт здійснює екзаменаційна комісія **виключно** за фактом здавання роботи на кафедрі в установленому порядку та результатами її захисту. Із розрахунку 100 балів максимум підсумкову оцінку за кваліфікаційну роботу визначають методом сумування:

- 1) кількості балів за підсумками **рецензування роботи** (50 % = 50 балів максимум);
- 2) кількості балів за підсумками проходження процедури **технічного нормоконтролю** (20 % = 20 балів максимум);
- 3) кількості балів за результатами **процедури** привселюдного захисту роботи (30 % = 30 балів максимум).

Підсумкове оцінювання результатів захисту курсових і кваліфікаційних робіт здійснюють за шкалою:

Визначення	Національна п'ятибальна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
ВІДМІННО	5,0 (відмінно)	$90 \leq RD \leq 100$
ДОБРЕ	4,5 (добре)	$82 \leq RD < 89$
ДОБРЕ	4,0 (добре)	$74 \leq RD < 81$
ЗАДОВІЛЬНО	3,5 (задовільно)	$64 \leq RD < 73$
ДОСТАТНЬО	3,0 (задовільно)	$60 \leq RD < 63$
НЕЗАДОВІЛЬНО	2 (незадовільно)	$35 \leq RD < 59$
НЕЗАДОВІЛЬНО	1 (незадовільно)	$RD < 35$

Якщо захист роботи не відповідає вимогам рівня з атестації здобувачів вищої освіти, екзаменаційна комісія ухвалює рішення про те, що студент є неатестованим, про це здійснюють відповідний запис у протоколі засідання комісії. У такому разі комісія вирішує, чи може студент подати на повторний захист роботу з доопрацюванням або опрацювати нову тему, призначену кафедрою після першої спроби захисту. Повторний захист кваліфікаційної роботи дозволено впродовж дії екзаменаційної комісії (за регламентом поточних нормативних актів СумДУ).

Студента, який одержав незадовільну оцінку за кваліфікаційну роботу, відраховують із закладу вищої освіти. Йому видають академічну довідку установленого зразка.

Студента, який виявив особливі здібності до наукової творчості, захистив магістерську роботу на відмінно, має публікації, є переможцем Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт, екзаменаційна комісія може рекомендувати до вступу до аспірантури.

Передача кваліфікаційних робіт магістрів на кафедрі підтверджується електронними підписами, передача робіт в архів університету здійснюється відповідно до затвердженого в університеті порядку.

3.5. Список рекомендованої наукової та навчально-методичної літератури

Положення про організацію освітнього процесу в Сумському державному університеті, затверджено наказом Ректора СумДУ №0452-І від 22 червня 2016 р.

Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти СумДУ, затверджено наказом Ректора СумДУ №0452-І від 22 червня 2016 р.

Методичні вказівки до оформлення курсових і кваліфікаційних робіт / укладачі: О. І. Єгорова, І. К. Кобякова, А. В. Прокопенко, М. В. Черник. – Суми : Сумський державний університет, 2021. – 110 с.

Ухвалено на засіданні:

кафедри германської філології, протокол № 3 від 6 січня 2023 р.

Завідувач кафедри германської філології,
канд.філол.н., професор

І. К. Кобякова